

Sveiki, aš esu advokatas. Susipažinęs su daugelių mokslinių straipsnių, priėjau prie išvados, kad rekreaciniais tikslais labiau norėčiau nei nenorėčiau pamėginti natūralių kanapių suktinę. Deja, artimiausiu metu Lietuvoje to negalėsiu padaryti ne vien dėl to, kad prisilaikau Baudžiamojo kodekso, bet taip pat bijau viešojo pseudo intelektualų nulinčiavimo. Bet apie viską nuo pradžių.

Mano labiausiai mėgstama savaitės diena yra būtent pirmadienis, nes tada paprasčiau yra susitvarkyti neišspręstus klausimus, gauti palankų atsakymą iš institucijų, ar palenkti derybas savo naudai, nes didelė tikimybė, kad valstybės tarnautojas, pardavėjas ar kitoks asmuo, bus dar neįjęs į darbo ritmą po *alkoholinio* savaitgalio ir tiesiog norės greičiau Jumis atsikratyti lengvai įgyvendindamas Jūsų prašymus ar pageidavimus.

Teisinių paslaugų teikimo sutartį su gamybine bendrove, kuri patenka į Lietuvos didžiausiųjų 50 – uką, pasirašiau galimai tik dėl to, kad direktorius deramai įvertino, kad esu kompanijos žmogus, kadangi kilnodamas stikliuką po stikliuko nepalūžau iki paryčių.

Tiesiog stebina, kaip su žmogaus intelektualiniu vystymusi, su jo dvasinio gyvenimo refleksija toks niekaip nesusijęs reiškinys kaip alkoholis tampa žmogaus gyvenimo dalimi. Bet didelį apmaudą žadina ir tai, kad politikai vidutinybės iš viso nesuvokia alkoholio pramonės rinkodaros principų – tokios privataus kapitalo iniciatyvos kaip „Idėja Lietuvai“, „Laisvės piknikai“, „Kitokie pasikalbėjimai“, lėkšto turinio pokalbių laidos TV ekranuose, yra universaliausios priemonės visuomenės daugumą paversti tuščiagalviu vartotoju, o tuos, kurie išvelgią sistemos esmę, nustumti į paribį.

Alkoholio pramonės užkulisiuose džiūgaujama, kol politikai rimtais veidais aiškina, kad būtina pažaboti stiprųjų alų ir jo pilstymą į litrines talpas. Sunku įsivaizduoti, kaip pas vidurinėsios klasės vartotoją – inteligentą namie gali atsirasti 8 laipsnių alaus *bambalis*, kuris yra išimtinai visuomenės degeneratų ambrozija. Tuo tarpu visuomenės veikėjams visiškai neužkliūna, kad tokiai vartotojų grupei kaip jauniems studentams ar mamos yra prieinamas alkoholio surogatas kaip *alaus gėrimas* – tai tik 2 – 4 laipsnių alkoholio tūrio produktas su cukraus sirupu, apelsinų sulčių koncentratu ir kitomis kvapiosiomis medžiagomis. Nesunku empiriškai nustatyti, kokį produktą rinksis jaunas žmogus – kartuį 8 laipsnių bambalį ar nekaltai atrodantį cukrutą alaus gėrimą spalvingai gražioje taroje.

Postmodernusis kapitalizmas gimdo *sintetinę visuomenę*, kuri yra laukiama prie kiekvieno prekystalio. Atrodytų, kad vaistinė yra vieta, kur gali nusipirkti vaistų, tačiau pasigilus į tai, kas guli ant lentynų, lengva įsitikinti, kad 80 proc. produkcijos sudaro įvairiausi maisto

papildai. Dabar galima gauti ir česnako kapsules imuninei sistemai, ir mėlynių kapsules akių veiklai gerinti. Tokie maisto papildai kaip GinkoPrim, Gingium, Ginkobil yra skirti nervų sistemai ir atminčiai gerinti, tačiau šalia guli ginkmedžio natūraliosios žolelės, kurios yra minėtų papildomų produktų esminė veiklioji medžiaga, tačiau į ją niekas neatkreipia dėmesio, nors toji žolelė kainuoja pigiau nei tie patys sintetiniai papildai.

Suktukas ant piršto (neva nervams nuraminti) tapo tuo lakmuso popierėliu, kuris atskleidžia, kad ne poreikiai reikalauja naujų prekių, bet prekės gamina naujus poreikius, t.y. žmogui to suktuko nei reikėjo, nei jis apie jį galvojo, bet mąstyti atpratusį žmogų nesunku įtikinti, kad jo emocinę būklę nuramins būtent suktukas, o ne, pavyzdžiui, keli gilūs įkvėpimai ir iškvėpimai ar pora keletą pritupimų.

Ryškėja takoskyros kontūrai tarp *sintetinės visuomenės*, kuriai yra sudaroma iliuzija, kad jai yra garantuojama pasirinkimo laisvė, nes gali imti iš to, kas jai yra partizaniškai įkyriai siūloma, ir natūraliosios visuomenės, kuri geba dar pabusti iš letargo miego ir suvokti, kad egzistuoja alternatyvi realybė, toji pirmapradė, kuri vis labiau tampa mistifikuota, nes statistinis vartotojas toje natūralioje gamtoje jau nesugeba atskirti eglės nuo pušies, nesupranta, ką gali reikšti ir pranašauti žemai skraidančios kregždės, o prekybos centro mėsos skyriuje vargiai atskirtų kiaulieną nuo jautienos.

Tokiu būdu mes prieiname prie ne konformistinės asmenybės, nepriklausomai nuo to, ar tai būtų studentas, sėkmingas verslininkas ar pensininkas, kuris savarankiškai ir tiesiogiai per gamtą semiasi pasaulio suvokimo ir dėl to jam nėra tabu vartoti ar tiesiog kalbėti apie *cannabis sativa*.

Jungtinių Amerikos Valstijų (JAV), kurios visada yra asocijuojamos su laisve ir demokratija, prezidentai Bill Clinton ir Barack Obama yra prisipažinę rūkę kanapes, bet iš karto abudu patikslino, kad jų netraukė į plaučius. Galiu lažintis iš bet ko, kad jie tikrai traukė kanapes į plaučius ir galbūt darė tai ne vieną kartą, tačiau kanapių antireklama yra taip persismelkusi į visuomenės sąmonę, kad net JAV prezidentui yra paprasčiau neraudonuojuojant pasakoti apie oralinį seksą su savo sekretore prie ovalaus stalo nei užtikrintai pasakyti „taip, aš rūkiau kanapes ir tai yra viena iš priežasčių, kodėl aš tapau net JAV prezidentu“.

Iš tiesų, tai yra didžiulė problema, kad politikai lengvai pasiduoda neišprususios visuomenės (kurios yra dauguma, o tai – potencialūs rinkėjai) spaudimui ir jai pataikauja, bet niekas nesusimąsto, kad toji visuomenės masė ne savarankiškai priešiška yra nusistačiusi prieš kanapes ir jų vartojimą, bet toks nusistatymas visuomenei yra primestas kitų interesų grupių.

Susidaro įspūdis, kad mūsų nedidelėje valstybėje politikams yra lengviau tamsius prietarus iš vieno savo smegenų pusrutulio permesti į kitą pusrutulį nei pažiūrėti į poleminį klausimą visu savo protu. Jų užsispyrimas ir manymas, kad visus turi įkvėpti savo ribotu asmeninių pavyzdžių, tikrai gali nuvaryti į neviltį kiekvieną, kuris geidžia turėti asmeninę pasaulėžiūrą ir ją pastoviai būti apčiuopusiam.

JAV prezidentas Jimmy Carter yra pasakęs, kad įstatymai, patraukiantys asmenį atsakomybėn už kanapių vartojimą, neturi jam daryti didesnės žalos nei pats kanapių rūkymas. Deja, mūsų valstybėje įstatymų leidėjas nuėjo pačiu paprasčiausiu keliu – asmuo, kuris turi kanapių be tikslo jas parduoti ir platinti, yra laikomas nusikaltėliu. Ir tokio teisinio samprotavimo priežastis yra paprasta – kiekvienas turėtų sutikti, kad nelegalus įvairių narkotinių medžiagų gabenimas (kontrabanda) ir platinimas juodojoje rinkoje daro žalos valstybei per nesurinktus mokesčius, tačiau valstybė nusprendė, kad kam jai save apsunkinti ilgais teismo procesais, įrodymų rinkimais ir aiškinimais, siekiant nustatyti, ar sulaikytas asmuo su kanapėmis jas laikė sau, ar siekė jas realizuoti, jeigu geriau patampyti žmogų po teismus dėl kanapių platinimo, o tai neįrodžius, bent jau nuteisti už asmeninį vartojimą, šiaip, profilaktiškai.

Tad būtent šioj vietoje turėtų vykti rimta diskusija, kad baudžiamieji įstatymai būtų nukreipti išimtinai prieš tuos, kurie kanapes nelegaliai gabena per valstybės sieną ar siekia jas realizuoti šešėlinėje rinkoje siekdamas tik pelno. Teisinga valstybė negali visus galimus atvejus suplakti į vieną baudžiamąjį straipsnį vien dėl to, kad ji nenori identifikuoti ir įtvirtinti įstatyme legalią sąvoką – *kanapių vartotojas asmeniniams poreikiams*.

Apmaudu, kad valstybė mano esanti teisi, teigdama, kad ji gali reikalauti iš asmens, kad jis būtų prisitaikėlis, toks pats kaip *visi*, ir jo prigimtinė laisvė būtų apribota rinktis tik iš to, ką valstybė leidžia.

Sintetinės visuomenės terminas nėra vien teorinis, bet tai yra mūsų realybė. Jums draudžiama rekreaciniais ar medicinos tikslais vartoti natūralų kanapės augalą, bet tuo pačiu Jums įkyriai peršama raminti save arba savo vaikus sintetiniais psichiką veikiančiais medikamentais. Pavyzdžiui, bestseleriu tapusioje dr. Dan Kindlon knygoje „Augant Kainui. Kaip apsaugoti berniukų jausmų pasaulį“, rašoma: „diagnozavus depresiją, daugelį berniukų pavyksta išgydyti <...>. Gerų rezultatų duoda ir gydymas vaistais, visų pirma, naujaisiais serotonerginiais vaistais Prozac <...>. Manau, kad ši frazė parašyta mokslininko yra labai iškalbi – mus verčia atitolti nuo tikrosios realybės, pasaulio objektyvaus pažinimo ir savo psichika susikurti dirbtinę realybę, kurią matytume kaip zombiai.

Dar vienas paradoksalus kazusas iškyla nagrinėjant Baudžiamojo kodekso 264 straipsnį,

pagal kurią yra numatyta, kad tas, kas padėjo asmeniui įsigyti, vertė, lenkė ar kitaip ji praitino ne gydymo tikslais vartoti narkotines ar psichotropines medžiagas, baudžiamas areštu arba laisvės atėmimu iki penkerių metų.

Pagal tokią logiką, bet kurią viešųjų debatų dalyvį, įvairių mitingų organizatorių ar mokslininką, pasisakančią apie kanapių naudą konferencijose, galima būtų traukti baudžiamojon atsakomybėn kaip bandantį *kitaip pripratinti* vartoti kanapes.

Ir tikrai nenustebčiau, jeigu mūsų valstybėje kažkam atsibostų klausyti vis garsiau kalbančių žmonių – asmenybių apie kanapes, jų naudą arba paprasčiausią asmens teisę į natūralų augalą ir tokią ne pilkąją asmenybę patrauktą baudžiamojon atsakomybėn pagal BK 264 straipsnį.

Regis, valdžiai klijuojama policinės valstybės etiketė turi rimtą pagrindą, kurią galima iliustruoti net praktiniu pavyzdžiu. Lietuvos Respublikoje ilgą laiką už ištisinės kelių juostos kirtimą vairuojant automobilį, buvo baudžiama paprasčiausia nedidele pinigine bauda, ir tuo metu kelių policijai tokie pažeidėjai ne per daugiausiai rūpėjo, nes pareigūnams įdomesni buvo greičio mėgėjai, tačiau kai 2017 m. buvo priimti įstatymų pakeitimai ir už ištisinės kelių juostos kirtimą atsirado ne tik piniginė bauda, bet ir vairuotojo teisių atėmimas nuo 1 iki 3 mėnesių, tai tokie pažeidėjai staiga tapo įdomesni už greičio mėgėjus, nes natūralu – kuo didesnė sankcija, tuo didesnę pasitenkinimą jaučia valstybės pareigūnas, tą nuostatų jausmą, kad gali kažkam apsunkinti gyvenimą.

Taip pat ir su kanapėmis – jeigu už kanapių vartojimą asmeniniais tikslais bus nustatyta išimtinai administracinė atsakomybė, tai pareigūnams dings azartas gaudyti ir tiesiog išrašinėti jaunuoliams administracinio nusižengimo protokolus, o alkoholio vartotojai viešose vietose ar buitiniai girtuokliai, kurie kelia grėsmę visuomenei taptų pareigūnų prioritetu.

Kitas atvejis, jeigu aš kišenėse nešiosi kvaitulinį šalaviją arba ajavaską (natūralūs haliucinogeninį poveikį turintys augalai), tai mane atsitiktinai sustabdo policija, apieško, kišenėse randa kažkokias žoleles, bet ne kanapes ir paleidžia. Situacija yra paradoksaliai juokingai, bet žmogus gali gamtoje atrasti šimtus augalų, sukeliančių malonių pojūčių, bet su kuriais valstybės iki šiol nežino kaip elgtis ir reglamentuoti.

Iš tiesų apmaudu stebėti, kad yra dar tiek daug sričių, kur atskiros prietaringos valstybės trypčioja vietoje ir nedaro jokio proveržio. Tokiu būdu susidaro įspūdis, kad mūsų tolimieji protėviai turėjo žymiai didesnę ir tvirtesnę ryšį su gamta, pasauliu ir net kosmosu. Kai prieš 8 000 tūkstančių metų žmogus tapo sėsliu žemdirbiu, pradėjo auginti rugius ir gaminti alkoholį, kai apsibrėžė aplink save barjerus ir sienas, jis ir pats tapo ribotu.

Tačiau tarp mūsų dar yra tų nesuvaržytų klajoklių medžiotojų – uogų rinkėjų, kurie supranta, kad tai nėra tas pasaulis, nėra ta sistema, kurioje žmogus gali laimingai koegzistuoti.

Galbūt pernelyg pasipūtėliškai prabangaus viskio ar vyno mėgėjas galvoja, kad pirmykštis žmogus ugnį per titną atrado atsitiktinai, nes manau, kad yra kanapių mėgėjų, kurie gali iškelti ir tokią įdomią teoriją, kad pirmykštis žmogus taip gerai suvokė gamtinius procesus ir buvo susiliejęs su visata, kad ugnį galėjo įžiebtį paprasčiausiu pirštų spragtelėjimu.

Advokatų kontora

Round Markets Law

Andrius Krištapavičius

